

Πανελλαδικές εξετάσεις 2017

Ενδεικτικές απαντήσεις στο μάθημα «Λατινικά ΓΕΛ»

A1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ 14

Νόμισε ότι ερχόταν σε αυτόν (προς το μέρος του) άνθρωπος με πελώριο ανάστημα (τεραστίου μεγέθους) και με βρώμικο πρόσωπο (βρώμικη όψη), όμοιος με ομοίωμα (είδωλο) νεκρού. Μόλις τον είδε ο Κάσσιος, τον έπιασε φόβος (αισθάνθηκε φόβο) και θέλησε να μάθει (πληροφορηθεί) το όνομά του. Εκείνος απάντησε ότι ήταν ο Πλούτωνας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 31

Στον Λατινικό πόλεμο, ο Τίτος Μάνλιος ο ύπατος, που καταγόταν από αριστοκρατική γενιά, είχε την αρχηγία του στρατού των Ρωμαίων (ήταν αρχηγός στον στρατό των Ρωμαίων). Αυτός, όταν κάποτε έφευγε από το στρατόπεδο, διέταξε να απέχουν όλοι από τη μάχη. Αλλά λίγο αργότερα ο γιος του πέρασε έφιππος μπροστά από το στρατόπεδο των εχθρών και από τον αρχηγό των εχθρών προκλήθηκε σε μάχη με αυτά τα λόγια.

ΚΕΙΜΕΝΟ 43

Δεν σου πέρασε η οργή, καθώς (τη στιγμή που) πατούσες τα σύνορα της πατρίδας; Παρόλο που είχες φθάσει με εχθρική και απειλητική διάθεση (όσο κι αν είχες φθάσει με εχθρική και απειλητική διάθεση), γιατί, σαν (όταν) είδες τη Ρώμη, δεν σου ήρθε στο μυαλό: «Μέσα σ' εκείνα τα τείχη βρίσκονται το σπίτι (μου) και οι εφέστιοι θεοί μου, η μητέρα, η σύζυγος και τα παιδιά (μου)»; Εγώ λοιπόν αν δεν (σε) είχα γεννήσει η Ρώμη δεν θα επολιορκείτο. Αν δεν είχα γιο, θα πέθαινα ελεύθερη (αφού πέθαινα, θα ήμουν ελεύθερη), σε ελεύθερη πατρίδα. Εγώ τίποτε πια δεν μπορώ να πάθω, ούτε πρόκειται να είμαι για πολύ ακόμα τόσο δυστυχισμένη: αλλά αντίθετα αυτούς (αυτούς εδώ όμως), αν συνεχίσεις, τους περιμένει ή πρόωρος θάνατος ή μακρόχρονη σκλαβιά.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1.

ingentis:	ingenter
facie:	facies
simile:	simillimo
quem:	quae
exercitui:	exercitus
proelio:	proeliis
minaci:	minaciora
illa:	illud
penates:	penatium
nihil:	nulli rei
diu:	diutius

miserrima:	miser
hos:	hac
mors:	morte
servitus:	servitutis

B2α.

existimavit:	existimem
aspexit:	veniendo
concepit:	aspice
praefuit:	praeesse
abiret:	abisset
abstinerent:	abstenturam
haberem:	habebuntur
pati:	passuram esse
possum:	possitis

B2β.

Ενεστώτας:	ingrediamur
Παρατατικός:	ingrederemur
Μέλλοντας:	ingressuri simus
Παρακείμενος:	ingressi simus
Υπερσυντέλικος:	ingressi essemus

Γ1α.

<u>magnitudinis:</u>	ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική της ιδιότητας (μόνιμης) στο hominem
<u>consul:</u>	ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο T. Manlius
<u>aliquando:</u>	επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα abiret
<u>animo:</u>	αφαιρετική οργανική του τρόπου ως επιρρηματικός προσδιορισμός στο ρήμα perveneras
<u>miserrima:</u>	κατηγορούμενο στο υποκείμενο ego μέσω του συνδετικού ρήματος futura sum

Γ1β.

se: υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου esse, ταυτοπροσωπία.

Παρατηρείται το φαινόμενο του λατινισμού του ειδικού απαρεμφάτου, δηλαδή, αν και υπάρχει ταυτοπροσωπία, το υποκείμενο του απαρεμφάτου τίθεται σε πτώση αιτιατική με τη μορφή της προσωπικής αντωνυμίας se και δεν παραλείπεται, επειδή το ρήμα εξάρτησης respondit είναι ενεργητικό-λεκτικό.

Ego: υποκείμενο του τελικού απαρεμφάτου rati, ταυτοπροσωπία (συμπίπτει με το υποκείμενο ego του ρήματος possum).

Εννοείται σε πτώση ονομαστική, γιατί υπάρχει ταυτοπροσωπία με τελικό απαρέμφατο (με το τελικό απαρέμφατο δεν ισχύει το φαινόμενο του λατινισμού).

Γ1γ.

dux hostium **filium** his verbis proelio **laccessivit**

Γ1δ.

- **qui natus erat**

(η αναφορική πρόταση εκφέρεται με οριστική υπερσυντελικού, γιατί το ρήμα εξάρτησης praefuit είναι ιστορικού χρόνου)

(ή qui natus est = ιστορικός παρακείμενος)

- **dum ingrederis (ή ingredere)**

σύγχρονο - συνεχιζόμενη πράξη

Γ2α.

- **si pergis:** δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της προϋπόθεσης στο ρήμα της κύριας πρότασης manet. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο si, γιατί είναι καταφατική.

Υπόθεση: si pergis (οριστική ενεστώτα)

Απόδοση: manet (οριστική ενεστώτα)

Α' είδος: ανοικτή υπόθεση στο παρόν

- Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα για το παρελθόν

at contra hos, si **perrexisses**, aut immatura mors aut longa servitus **mansisset**

Υπόθεση: si perrexisses (υποτακτική υπερσυντελικού)

Απόδοση: mansisset (υποτακτική υπερσυντελικού)

- Υπόθεση δυνατή ή πιθανή για το παρόν και το μέλλον

at contra hos, si **pergas**, aut immatura mors aut longa servitus **maneat**

Υπόθεση: si pergas (υποτακτική ενεστώτα)

Απόδοση: maneat (υποτακτική ενεστώτα)

Γ2β.

non filium habens

Η μετοχή τίθεται **σε πτώση ονομαστική**, γιατί είναι **συνημμένη στο υποκείμενο ego** του ρήματος **essem** της κύριας πρότασης.

(Συνοδεύεται από άρνηση, γιατί προκύπτει από αρνητική υποθετική πρόταση)

Γ2γ.

Quem simul aspexit Cassius: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση (ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης concepit). Εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο simul (πρόταση της αναφορικής αντωνυμίας Quem=eum που αναφέρεται στα προηγούμενα για έμφαση), εκφέρεται με οριστική, γιατί η πράξη μας ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη (ή γιατί δηλώνει μόνο τον χρόνο και τίποτα άλλο) και συγκεκριμένα χρόνου παρακειμένου, γιατί δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

cum aliquando castris abiret: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση (ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης edixit). Εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό cum και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός cum υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια πρόταση και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους με φανερό τον ρόλο του υποκειμενικού στοιχείου της υποτακτικής, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (abiret), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (edixit: παρακείμενος με σημασία αορίστου) και εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν.